

ОПТИМІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ: ДОСВІД ТА МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Сергій СМІРНОВ

ДЗ «Луганський державний медичний університет»

м. Рівне, Україна

Оптимізація підготовки спеціалістів зі збереження та зміцнення здоров'я населення під час глобальних надзвичайних ситуацій, таких як пандемії, стихійні лиха, виклики зумовлені агресією РФ проти України чи інші кризи в галузі охорони громадського здоров'я, є критично важливим аспектом готовності та дієвості системи охорони здоров'я загалом. Ці надзвичайні ситуації часто вимагають швидкого реагування, спеціальних навичок та ефективної координації, щоб зупинити чи пом'якшити їх вплив на здоров'я населення. Оскільки світ стає все більш

взаємопов'язаним, оптимізація підготовки фахівців для роботи з такими ситуаціями є надзвичайно важливою.

Метою даного дослідження є підвищення обізнаності, необхідність виокремлення стратегії навчання із врахуванням сучасних реалій фахівців зі збереження та зміцнення здоров'я населення під час глобальних надзвичайних ситуацій.

Під час глобальних надзвичайних ситуацій, попит на спеціалізованих медичних працівників, включаючи лікарів, медсестер, епідеміологів, експертів із охорони здоров'я та команд реагування на стихійні лиха, значно зростає. Ефективне навчання спеціалістів відіграє життєво важливу роль у забезпеченні цих фахівців необхідними знаннями та навичками для ефективного реагування на виклики, що виникають. Це гарантує, що вони добре підготовлені до вирішення складних ситуацій, прийняття обґрунтованих рішень і впровадження відповідних заходів у життєвих реаліях, що швидко змінюються.

Україна зіштовхнулася з деякими із глобальних надзвичайних ситуацій, включаючи Чорнобильську катастрофу, Covid, наслідки агресії РФ проти України та поточні проблеми охорони здоров'я. Визначаючи необхідність комплексної підготовки фахівців, Україна зробила значні кроки для посилення готовності та можливостей реагування.

Законодавство України регулює реагування на надзвичайні ситуації та ступінь готовності до охорони здоров'я. Правовою базою для навчання спеціалістів та управління надзвичайними ситуаціями виступають Кодекс цивільного захисту України [1], Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» [2], Закон України «Про екстрену медичну допомогу» [3] та ін.

Матеріали, що сприяють оптимізації підготовки спеціалістів у глобальних надзвичайних ситуаціях широко представлені на міжнародному рівні. Серед них: 1) «Глобальна навчальна лабораторія для якісного загального охоплення медичними послугами» – ця ініціатива Всесвітньої організації охорони

здоров'я (WHO) спрямована на підвищення знань і навичок медичних працівників, у тому числі спеціалістів, розвиток, координацію та розгортання медичних бригад під час реагування на надзвичайні ситуації та зміцнення системи охорони здоров'я. Вона містить навчальні модулі, тематичні дослідження та ресурси, що стосуються глобальних надзвичайних ситуацій [4]; 2) «Навчання готовності до надзвичайних ситуацій і реагування» – Центри з контролю та профілактики захворювань (CDC) пропонують низку навчальних ресурсів, розроблених для підвищення готовності та можливостей реагування медичних працівників. Ці ресурси охоплюють такі теми, як управління надзвичайними ситуаціями, лідерство в кризових ситуаціях, комунікація про ризики та етичні міркування в надзвичайних ситуаціях [5]; «Програма підготовки до надзвичайних ситуацій» – Міжнародна Федерація Товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця (IFRC) надає навчальні програми, спрямовані на посилення навичок і знань медичних працівників, які беруть участь у реагуванні на надзвичайні ситуації. Ці програми охоплюють такі сфери, як медицина катастроф, контроль епідемій, психосоціальна підтримка та стійкість громадського здоров'я.

Імплементуючи передовий досвід зарубіжних колег та напрацювання українських спеціалістів національні установи розробили навчальні та освітні програми, спеціально розроблені для вирішення глобальних надзвичайних ситуацій. Національна академія медичних наук України та медичні університети пропонують спеціалізовані курси та сертифікацію з медицини катастроф, управління надзвичайними ситуаціями та надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я.

Комплексні навчальні програми мають застосовувати міждисциплінарний підхід, що охоплює різні галузі, такі як епідеміологія, екстрена медицина, боротьба зі стихійними лихами та психічне здоров'я. Такий підхід покращує співпрацю та сприяє цілісному розумінню реагування на надзвичайні ситуації, сприяючи ефективній командній роботі та комунікації. Цього можна досягти

за допомогою симуляцій, тематичних досліджень і спільних початкових програм із залученням кількох дисциплін.

Використання стимуляційних вправ і реалістичних сценаріїв може надати спеціалістам практичний досвід і навички прийняття рішень. Симуляції можуть відтворювати виклики та складність надзвичайних ситуацій, наприклад за допомогою новітнього програмного забезпечення, 3D візуалізації та окулярів віртуальної реальності, дозволяючи практикам відпрацьовувати свої ролі в безпечному та контрольованому середовищі.

Безперервне навчання та безперервний професійний розвиток є важливими для фахівців у надзвичайних ситуаціях. Регулярні оновлення знань та навичок щодо нових загроз, нових методів лікування та передового досвіду, що розвивається, слід включити до навчальних програм, щоб переконатися, що фахівці залишаються в курсі останніх і є добре підготовленими. Навчання новим технологіям, таким як телемедицина, штучний інтелект в епідеміології та програмне забезпечення для боротьби зі стихійними лихами, дає спеціалістам навички, необхідні для використання технологій для ефективного прийняття рішень і розподілу ресурсів.

Навчання спеціалістів має бути спрямоване на розвиток лідерських та управлінських навичок, що дозволяє фахівцям керувати командами, координувати зусилля та приймати важливі рішення під тиском обставин. Знання механізмів антикризового менеджменту, оцінки ризиків, і ефективні комунікаційні стратегії повинні бути у фокусі навчання. Спеціалізовані навчальні програми, які моделюють сценарії надзвичайних ситуацій і надають практичний досвід у прийнятті рішень і вирішенні проблем, можуть значно покращити навички лідерства та управління кризою.

Глобальні надзвичайні ситуації часто стосуються різних груп населення з різним культурним походженням та етичними міркуваннями. Спеціалізоване навчання має включати модулі, які сприяють культурній компетентності та чуйності для забезпечення

справедливого та інклюзивного надання медичної допомоги. Крім того, слід розглянути етичні дилеми, які можуть виникнути під час надзвичайних ситуацій, дозволяючи фахівцям орієнтуватися в складних ситуаціях, дотримуючись етичних стандартів.

Україна активно бере участь у міжнародній співпраці з метою оптимізації підготовки фахівців. Ініціативи співпраці з такими міжнародними суб'єктами, як Всесвітня організація охорони здоров'я і Європейський Союз, надають можливості для обміну знаннями, спільного використання ресурсів і проведення спільних тренінгів. Ці партнерства дозволяють Україні вивчати найкращі світові практики та адаптувати їх до місцевого контексту.

Виходячи із вище викладеного можна зробити висновок, що досвід України щодо оптимізації підготовки фахівців для збереження та зміцнення здоров'я населення під час надзвичайних ситуацій глобального масштабу є важливим тематичним дослідження. Завдяки законодавству, спеціальним програмам навчання та міжнародному співробітництву Україна досягла помітних успіхів у підвищенні готовності до охорони здоров'я. Подальші дослідження щодо оцінки ефективності навчання, міждисциплінарні підходи та міжнародна співпраця можуть сприяти поточним зусиллям щодо вдосконалення підготовки фахівців в Україні та інших країнах. Постійно вдосконалюючи та розширюючи навчальні програми, системи охорони здоров'я можуть краще підготувати фахівців для ефективного реагування та захисту благополуччя населення в глобальних надзвичайних ситуаціях.

Оптимізація підготовки фахівців зі збереження та зміцнення здоров'я населення в умовах глобальних надзвичайних ситуацій є безумовно важливою. Включаючи міждисциплінарні підходи, технічну компетентність, навички лідерства та управління в кризових ситуаціях, культурну компетентність та етичні міркування, спеціалізоване навчання може гарантувати, що медичні працівники добре оснащені для ефективного та результативного реагування на нові виклики. Наявність ресурсів, наданих такими

організаціями, як ВООЗ, CDC та IFRC у комплексі із національним законодавством та здобутками українських вчених та практиків, ще більше підтримує потребу в постійному навчання та розвитку в цій критично важливій сфері охорони здоров'я.

Література

1. Кодекс цивільного захисту України, редакція від 31.03.2023 № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
2. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», редакція від 28.05.2023 № 2801-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
3. Закон України «Про екстрену медичну допомогу», редакція від 30.12.2022 № 50-81-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5081-17#Text>
4. World Health Organization. Global learning laboratory for quality universal health coverage: fourth global symposium on health systems research. URL: <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-HIS-SDS-2017.4>
5. Centres for Disease Control and Prevention. Quick-Learn Lessons. URL: <https://www.cdc.gov/training/quicklearns/>
6. IFRC. Emergency health. URL: <https://www.ifrc.org/our-work/health-and-care/emergency-health>